

החקיקה היא עניין רציני מכרי להשאירה בידי הכנסת לבדה - דרוש בית שני כמונגנון בקרה

הכרייה הכנסת שומעים את הצידצויה, המועיק אותם להצבעה אחר שכל המסתייגים כבר סיימו את הנאומים שבהם נימקו את הסתייגויותיהם. נאומים אלה מושמעים כדרך כלל לפני אותם כימעטיריק, וכו' שישה עד תריסר חברי-כנסת.

לפתע מתמלא האולם. הח"כים מפסיקים את ארוי חותיהם ושיחותיהם (המוקדשות לרוב לרכילות פוליטית) ונוהרים לאולם. שם הם יושבים ומרימים ידיים, מבלי להסתכל בהצעת-החוק. בניירות הלבנים והצהובים. הם מצביעים לפי דוגמת חברי סיעותיהם, האמורים לדעת על מה מצביעים ומהו קריה-מפלגה.

במשך השנים נדחו אלפי הסתייגויות שלי בדרך זו, על-ידי ח"כים שכלל לא היה להם מושג מה הצעתו. ונגד מה הם מצביעים. מתרגמים לזה.

ב אותו מוקרה — הקריאה השניה של חוק-האזר-חות — קרה משהו אחר. הוועדה הוציאה תחת ידיו חוק מאוזן ושקול, בעל

חוק-צחוק

זהו תיאור נאמן. אך גם תיאור זה אינו שלם. חוק יכול להידון בוועדה במשך חודשים, ברצינות רבה. אך כאשר מגיעה עת ההצבעות עליו, נכנסים לחדר-הישיבות חברי-הוועדה ש" כלל לא השתתפו בדיון, ומצביעים. אם החוק הוא רגיש מבחינה פוליטית, מביאות הסיעות מצביעים מן החוץ. שכלל אינם חברי-הוועדה, כדי למלא את מקומם של החברים בעדרים. זהו הנוהל המקובל. או נערכת הצבעה אוטומטית — ממש כמו במליאה.

לא מכבר הייתי בישיבה שר ועדת-הכנסת. נערכה הצבעה על עניין פישחה. לפתע נפרצה הדלת, לחדר נכנס ח"כ דתי. הוא הביט

ל א פעם אני מזדמן לבית-מישפט, כאשר מתנהל בו ויכוח מלומד על נקודות מישפטיות מסובכות ומורכבות.

"אין ספק כי כוונת המחוקק בסעיף זה היתה כך וכך!" טוען בלהט פרקליט עטוף גלימה שחורה, בעל עשרות שנים של נסיון מיקצועי. "בהחלט לא!" מתריס נגדו חברו המלומד, "ברור לגמרי כי המחוקק חשב כך-וכך..."

לבסוף באים שלושת השופטים, ובפסקי-דין מנומרים וארוכים — ואולי גם סותרים זה את זה — הם מנתחים ארוכות את כוונת המחוקק. **דאני יושב ומתאפק בקושי רב מהפרוץ בצחוק. כוונת המחוקק!**

א ם כן, מיהו "המחוקק"? כשהפרקליטים והשופטים מדברים על "המחוקק", הם בוודאי רואים לנגד עיניהם דמות דמיונית. סולון מודרני, בעל עיניים נבונות ומצח גבוה. אשר פניו חרוי שות-הקמטים ועטורי-הזקן מלמדות על חוכמה ונסיון. **חבל לי לקדקד אשליה זו.**

המחוקק הוא ח"כ גוסטאב אליקים בדיאן. כן, אותו בדיאן שנראה לא-ימכר בהרחבה בטלוויזיה, ושעמיש-ראל כולו שמע את המרגליות שהפיק פיו. ידו המורמת שווה לידו של הפרופסור (למישפטים) אמנון רובינשטיין. המחוקק הוא ח"כ עקיבא נוף. ולא סתם מחוקק. הוא מכהן גם כיו"ר ועדת-מישנה לחוקרי-סוד!

המחוקק הוא ח"כ שמואל פלאטור-שרון. עמישראל דאג לכך שקולו יהיה, בהצבעות, כקולו של מנחם בגין או יצחק רבין.

דוב שילנסקי. גאולה כהן. מוחמד אבו-ריבעא. צירלי ביטון. קלמן כהנא. שרה שטרן-קטן. סעדיה מרציאנו. אהוד אולמרט.

זהו "המחוקק". וזה מחריד למדי. **ה** כר רואים את מליאת-הכנסת. הטלוויזיה עורה לכך מאוד. משום כך מבקשים חברי-כנסת כה רבים לסלק את הטלוויזיה מאולם-המליאה.

אם לא נעים להסתכל בראי, אפשר תמיד לשבור את הראי. אולם, כך חוזרים ואומרים סניגורי-הכנסת בכל הוי דמנות, אין ביכולת כל חשיבות למה שקורה במליאת הכנסת. אישור החוקים במליאת-הכנסת אינו אלא עניין פורמלי. למעשה מחוקקים את החוקים בוועדות. שם יש אווירה לגמרי אחרת. שם יושבים אנשים רציניים. שם דנים בכל סעיף וסעיף לגופו, בלי דמוגוגיה ובלי טכסי-סיום מיפלטתיים, וגם בלי טלוויזיה. שם מקדישים לכל חוק שעות ארוכות, ולפעמים עשרות ישיבות. שם משי-חנים בדיאן, שילנסקי, שטרן-קטן וגאולה כהן באופן מופלא.

ה א מנב? יתכן כי עדותי שלי על המתרחש בוועדות-הכנסת פסולה, כי טענתי תמיד שהגדת הוועדות אינה אלא אגדה. אך הנה יש לנו עדות מוסמכת ביותר, שאינה יכולה להיות חשודה על איש.

אם יש בכנסת יו"ר של ועדה המתייחס לתפקידו ברצינות קיצונית, הרי זה יו"ר ועדת-החינוך, אורה נמיר. היא מייחסת חשיבות עליונה לוועדה שלה ולכל ועדות-הכנסת.

וכך היא מתארת את המתרחש בהן: "אם סיקור הוועדות ייעשה בדרך-קבע על-ידי הטל-וויזיה, לא תוכל הטלוויזיה להסתיר מהציבור את העובר דה שלא כל חברי הוועדות באים לישיבות, שבמשך דיוני הוועדות יוצאים החברים פעמים רבות לקבל שיי-חתיטלפון, שלעיתים נזרקות פיתקאות (מאיש לאיש), שבזמן הדיונים עוברים על דואר וחותרים על מיכת-בים, שקוטעים לעיתים איש את דיבורי רעהו, ולא תמיד בנימוס."

נ א היתה זאת התפרצות. אורה נמיר קראה את הדברים מן הכתב, בעת הדיון על סיקור הכנסת על-ידי הטלוויזיה, לפני שבועיים בלבד.

הכנסת מצביעה: אין להשאיר את המילחמה לגנרלים

סעיפים חיוניים רבים וגם כמה סעיפים שלייליים (כגון הסעיף המאפשר את הענקת האזרחות הישראלית לתושבי בים הלא-יהודיים בשטחים המוחזקים. הכוונה היא ל-דרוזים של רמת-הגולן).

בדפים הצהובים הופיעו כמה וכמה הסתייגויות של ח"כ דוב שילנסקי. שילנסקי הוא איש הימין הקיצוני-הקיצוני של תנוי עתה-החרות. הוא ניצול-השואה. הוא גם איש סימפאטי. אך איש בכנסת לא היה מגדיר אותו כמאור-הדור. וכי אשר הוא נואם על "דם לידים יהודיים" אפשר לקבל עוריאווו. אין כימעט נואם של ח"כ שילנסקי שאין הוא מזכיר בו את דסי-הילדיס-היהודיים, בפאתוס שיש בו כדי לשגע פיל.

ה הסתייגויות שר שילנסקי דחוק רוקנו אותו מכל תוכן חיובי. בכמה מהן היו כלוים עקרי-נות נוראים, המערערים את עצם קיומו של שייטון-החוק. דמשך: ששריהפנים יכוז לשי-לוח את האזרחות, בלי דין ומישפט, מאדם ש-שהה איפעם במדינה עויינת.

והנה מה שקרה: כולנו, גם שילנסקי, נאמנו לפני אולם כימעט-יריק. כאשר צילצל הפעמון, התמלאה הרי מליאה. הידיים הורמו כרגיל, אוטומטית. אבל אנשי-הליכוד לא רצו להרגיז את שילנסקי, ואנשי הקואליציה לא רצו להביך את הליכוד. כך, לפתע, נזרקו לפחד הובל הסעיפים שהתגבשו במשך חודשים ארוכים של דיונים בוועדה, ושאושרו על-ידי נציגי אותן הסיעות עצמן. כל ההסתייגויות של שילנסקי נתקבלו. התוצאה: חוק זוועה.

ב חברי-הקואליציה המצביעים והרים את ידו. ואז שאה: "עד מה מצביעים?"

א ך נניח לרגע שבועדה אכן מתנהלים דיונים רציניים, נשמעים דיבריהם החכמים של מומחים ומישי-פטנים, נשקלת כל מילה של הצעת-החוק. לא פעם זה אכן קורה כך.

מ מה הלאה? בשבוע האחרון, ערב סיום מושב-הכנסת, ניתנה דוגי-מה מאלפת מאוד לכך.

למליאת-הכנסת הגיע, לקריאה שניה ושלישית, תיי-קון חשוב לחוק-האזרחות. זהו חוק הנוגע להרבה מאוד אנשים, יהודים וערבים. זהו גם חוק טכני מאוד, מורכב מאוד. הוא נדון ארוכות במליאה. כולנו נאמנו. אחרי-כך הועברה הצעת-החוק לוועדת-החוקה-החוקי-מישפט. שם נזונה במשך עשרות ישיבות, ובאמת השקיעו בה עברי-דה מרובה. בתום דיון זה הוחזרה הצעת-החוק למליאת-הכנסת. לקריאה השניה והשלישית.

בשלב זה רשומה הצעת-החוק, שסוכמה בוועדה, על גבי דפי-נייר לבנים. מצורפים אליהם דפים צהובים, שבהם רשומות ההסתייגויות של חברי-הכנסת שטרחו להסתייג.

לרוב נדחות כל ההסתייגויות אוטומטית, על-ידי עשי-רות חברי-הכנסת המועקים מן המינון אל המליאה. והמצביעים מבלי לדעת על מה הם מצביעים. זה טביעה. מאחר שהרוב בוועדה מקביל בדיוק לרוב במליאה. הי-מקומות בוועדות מחולקים לפי המפתח הסיעתי. ולקרי-אליציה יש רוב בכל הוועדות.

(המשך בעמוד 32)